

ἐξαπλοῦται ἐφ' ὅλων τῶν σκέψεων καὶ πράξεων μεθ' ὧν συνυπάρχει. Τὸ μέγα μυστήριον τῆς ἠθικῆς εἶναι ἡ ἀγάπη, ἥτοι ἀπαλλοτριώσις τις τῆς ἰδίας ἡμῶν φύσεως καὶ ταυτοποίησις τις ἡμῶν αὐτῶν μετὰ τοῦ ὑπάρχοντος ἐν τῇ σκέψει, τῇ πράξει καὶ τῷ προσώπῳ, ἀλλ' οὐχὶ τῷ ἡμετέρῳ. Ἄνθρωπός τις ὅπως ἢ λίαν ἀγαθὸς πρέπει νὰ φαντάζεται συντόνως καὶ περιληπτικῶς· πρέπει νὰ τίθεται εἰς τὴν θέσιν ἄλλου καὶ πολλῶν ἄλλων· αἱ ὁδῶναι καὶ αἱ ἡδοναὶ τοῦ εἶδους του πρέπει νὰ γείνωσιν αἱ ἴδιαι αὐτοῦ. Τὸ μέγα ὄργανον τοῦ ἠθικοῦ καλοῦ εἶναι ἡ φαντασία· καὶ ἡ ποίησις ὑπουργεῖ πρὸς τὸ ἀποτέλεσμα ἐνεργούσα ἐπὶ τῆς αἰτίας.»

Οὐδὲν ἤθελα προσθέσει ἐκουσίως μετὰ παραπλησίους ἐπιλόγους· ἀλλ' ἐπειδὴ πραγματεῖται περὶ ποιήσεως δύνανται νὰ τύχωσιν ἀναγνωστῶν οἵτινες ὑπολαμβάνουσιν ἑαυτοὺς ὑποχρέους νὰ υπερασπίσωσιν τὴν ὑπεροχὴν τῶν οὕτω καλουμένων χρησίμων γνώσεων, θὰ ἦτο καλὸν νὰ προσθέσω, ὅτι ἐὰν ὁ ποιητὴς εἶναι συγγνωστός νὰ ἔχη ἀξιώσεις ἐπὶ τινος προτερήματος μᾶλλον ἄλλου τινός, ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλους περιφρονοῦντας αὐτοῦ, τὸ κύριον αὐτοῦ προτέρημα τοῦτο εἶναι ἡ δύναμις ἣν κερκῆται τοῦ μὴ περιφρονεῖν οὐδενός, οὔτε πλεονεκτημάτων διαφόρων τῶν ἑαυτοῦ, τοῦθ' ὅπερ παρέχει αὐτῷ αὐτὴ αὐτὴ ἡ ἰκανότης τῆς φαντασίας ἧς καταφρονοῦσι. Τὸ μεῖζον περιέχει τὸ ἔλαττον. Οὔτε παρατηροῦσιν οἱ τοιοῦτοι ὅτι ἡ ἀνικανότης αὐτῶν ὅπως ἐννοήσωσι τὸν ποιητὴν ἐλέγχει τὴν ὑποδεεστέραν τούτων φύσιν. Οὐδεὶς ἀναγνωρίζει τὴν ἀξίαν τῆς χρησιμότητος μᾶλλον τοῦ ποιητοῦ· οὗτος μόνος ἐπιθυμεῖ ὅπως ἢ ἐννοία τῆς λέξεως μὴ ὑστερήσῃ τοῦ μεγαλείου αὐτῆς, καὶ ἀποκλείσῃ τὰς εὐγενεστάτας ἀνάγκας τῶν ὁμοίων αὐτῷ πλασμάτων. Ὁ ποιητὴς ἐπίσης εὐχαριστεῖται π. χ. ἐπὶ τῇ εὐκολίᾳ τῇ χορηγούμενῃ αὐτῷ πρὸς ταχίαν μεταφορὰν διὰ τοῦ σιδηροδρόμου, ὡς καὶ ὁ μᾶλλον περιορισμένος θετικὸς ἄνθρωπος, ὁ περιορίζων τὰ πλεονεκτήματα τοῦ σιδηροδρόμου εἰς τὴν μοναδικὴν στενὴν ἐκείνην ιδέαν, ἢ ὡς ὁ μέγιστος ἀνὴρ ἐκεῖνος ὁ διττόφρων, ὅστις ποικίλλει τὴν μοναδικὴν ἐκείνην ιδέαν παρεισάγων τὰ «κομβία του» καὶ τὸ «λαμπρόν του γεῦμα». Ὁ ποιητὴς ὅμως ἐκτὸς τῆς θετικῆς ὠφελείας τοῦ σιδηροδρόμου βλέπει ἐπίσης καὶ τὴν ὠραιότητα τῆς χώρας δι' ἧς διέρχεται, τῶν πόλεων, τοῦ οὐρανοῦ, τῆς ἀτμομηχανῆς αὐτῆς βροντώσεως καὶ ἀποπνεούσεως φλόγας, σπινθηρας καὶ ἀτμὸν ὡς μαγικὸς ἵππος, ἐπίσης δὲ σκέπτεται περὶ τῶν αἰσθημάτων ἅτινα ἐμπνέουσιν ἴσως τοὺς ἡμίσεις τῶν ἐπιβατῶν καθ' ὁδὸν, καὶ δὴ, καὶ περὶ τῶν τοῦ μεγάλου διττόφρονος ἀνθρώπου ἐκείνου· καὶ περαιτέρω τούτων ἀπάντων διαγινώσκει τὴν ἀνυπολόγιστον ὠφέλειαν, καὶ τὰς γνώσεις, καὶ τὸν ἐξευγενισμόν, καὶ τὴν ἀμοιβαίαν ὑπόληψιν, καὶ πανθ' ὅσα ἐν γένει προώρισται ἢ θαυμασία ἐφευρέσεις αὐτῆ νὰ διασπείρῃ ἐπὶ τῆς ὑδρογείου, ἴσως πρὸς μετατόπισιν καὶ τοῦ πολέμου αὐτοῦ, βεβαίως δὲ πρὸς διάδοσιν ἀπειραρίθμων εὐεργεσιῶν.

«Καὶ ὅμως κομβιοποιός τις ἐφεῦρε τὸν σιδηροδρόμον τέλος πάντων!» ἀνακράζει ὁ φίλος ἡμῶν. Συγγνώμην μοι,

ὁ ἐφευρετὴς ἦτο εὐπατρίδης τις. Ὁ κομβιοποιός εἶναι δυνατὸν νὰ τυγχάνῃ ἀξίος λόγου, καὶ ποιητικώτατος ἀνὴρ, ἀλλ' οὐχ' ἦττον δὲν ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ὅστις ἐφαντάσθη τὴν ιδέαν τῶν γιγαντιαίων δυνάμεων τοῦ συνδυασμοῦ τοῦ ὕδατος μετὰ τοῦ πυρός· ὁ πρῶτος ὅστις ἐσκέφθη περὶ τοῦ ποιητικώτατου τούτου μικροῦ μέρους τῆς ἐπιστήμης ἦτο εὐπατρίδης τις. Εὐγενὴς τις λοιπὸν πρῶτον ἐφεῦρεν αὐτόν· πλοίαρχός τις πρῶτος ἐφήρμοσεν αὐτόν· καὶ κομβιοποιός τις ἐτελειοποίησεν αὐτόν. Ὁ δὲ πρῶτος ὅστις ἐνέπνευσε τοιαύτας σκέψεις εἰς τὸν εὐγενῆ, ὑπῆρξεν ὁ μέγας φιλόσοφος Βάκων ὅστις εἶπεν ὅτι, «ἡ ποίησις ἔχει τι θεῖον ἐν ἑαυτῇ, καὶ ὑπάρχει ἀναγκαῖα πρὸς ἰκανοποίησιν τοῦ ἀνθρώπου».

(Ἐκ τοῦ Ἀγγλικοῦ)

Ο Ι ΙΑΣΟΝΙΔΗΣ

Ἡ σοφὴ παιδαγωγὸς Ἐλισάβετ Λεμοννιέρου ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τοῦ θανάτου τῆς, καλέσασα περὶ αὐτὴν τὰς μαθητριάς, εἶπεν εἰς αὐτάς:

«Προσφιλεῖς μοι, προσέχετε νὰ ἦσθε πρὸς ἑαυτάς αὐστηρότεραι παρ' ὅσον σὰς ἐφάνησάν ποτε οἱ γονεῖς καὶ οἱ διδάσκαλοι. Ἐξετάζετε τὴν συνειδησίαν σας συνεχῶς, καὶ ἐρευνᾶτε ἑαυτάς κατὰ πόσον τὰ διανοήματά σας εἶναι δίκαια, καὶ κατὰ πόσον αἱ πράξεις σας εἶναι χρησταί. Ἔστέ ἀγρυπνοὶ, καὶ ἐστέ κύριαί ἑαυτῶν· μὴ ὑπέικετε τυφλῶς εἰς τὰς ὁρμάς ἢ εἰς τὰ αἰσθήματα, ἀλλὰ φωτίζετε αὐτὰ διὰ τῆς δαδὸς τοῦ ὀρθοῦ λόγου. Κόρη ὑπ' ἄλλου φυλαττομένη, οὐδέποτε φυλάττεται καλῶς, ὅσον αὐτὴ ἑαυτὴν φυλάττουσα.

» Ἀγαπάτε τὴν ἀρετὴν, τὴν ἀγαθότητα, τὴν καρτερίαν, τὴν εὐκρίνειαν, τὴν δικαιοσύνην· καταστήσατε τοὺς διαλογισμοὺς καὶ τὰς συμπαθείας σας καθαρὰς καὶ ἀγνάς, καὶ συμμορφώσατε τὰς πράξεις πρὸς τοὺς διαλογισμοὺς σας.

» Πολλάκις ἠκούσατε περὶ τῶν κινδύνων οἵτινες περιπολοῦσι τὰς νεάνιδας· οἱ κίνδυνοι οὗτοι εἶναι πραγματικοί, ἀλλὰ πᾶσα νεάνις ἔχει δύο τρόπους παντοδυνάμους πρὸς ἀποφυγὴν αὐτῶν· τὴν ἐφ' ἑαυτῆς ἀγρυπνίαν, καὶ τὴν τελείαν πίστιν εἰς τὴν ἀγάπην καὶ τὴν φρόνησιν τῆς μητρὸς αὐτῆς.

» Φυλάξατε, προσφιλεῖς μοι, ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ τὴν ἀγνότητα, τὸ μέγα τοῦτο κληροῦχημα τῆς γυναικός, δι' ὃ νέα μὲν θαυμάζεται, ὠριμος δὲ τιμᾶται, γραῖα δὲ σεβάζεται. Μηδέποτε λησμονῆτε ὅτι ἕκαστον ὄν φέρει ἐν ἑαυτῷ τοὺς ἀληθεῖς αὐτοῦ θησαυρούς, καὶ ὅτι μόνον διὰ τῆς ἀρετῆς κατορθοῦται ἡ καρποφορία τῶν θησαυρῶν τούτων.

» Γινώσκετε δι' ὀπίσης ἀγαλλιάσεως πληροῦτε τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἀκολουθοῦσαι τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς! Αἰτεῖτε παρὰ τοῦ Θεοῦ συνεχῶς ὅπως σὰς στηρίξῃ ἐν αὐτῇ· οὐδέποτε ἐκλείπει ἡ ὑποστήριξις τοῦ Ὑψίστου, ἀλλὰ πρέπει καὶ νὰ καθίσταται τις ἀξίος αὐτῆς.»